На основу члана 55. став 2. Закона о безбедности хране („Службени гласник РС”, број 41/09) и члана 76. став 3. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК
О КВАЛИТЕТУ ЈАЈА

- „Службени гласник РС”, број 7/19 од 6. јануара 2019. године -

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописују услови у погледу квалитета јаја, и то за класификацију, паковање, декларисање и додатне захтеве за означавање јаја, као и општи и посебни услови за хигијену јаја.

Члан 2.

Одредбе овог правилника не примењују се на јаја која произвођач малих количина директно испоручује крајњем потрошачу јаја или локалним малопродајним објектима, у складу са посебним прописом.

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *индустријска јаја* јесу јаја у љусци, укључујући и разбијена и приплодна јаја, која нису намењена исхрани људи или употреби у прехрамбеној индустрији. У индустријска јаја се не убрајају кувана јаја;

2) *јаја* јесу јаја у љусци, осим напуклих, инкубираних или куваних јаја, од кока носиља врсте *Gallus gallus* и која су одговарајућа за исхрану људи или за припрему производа од јаја;

3) *крајњи потрошач јаја* јесте коначни корисник јаја, који неће да користи јаја у другој делатности у пословању са храном;

4) *непрехрамбена индустрија* јесте било која производња производа који садрже јаја, али нису намењени за исхрану људи;

5) *оператер за јаја (у даљем тексту: оператер)* јесте произвођач јаја или било које правно или физичко лице укључено у процес стављања у промет јаја;

6) *оштећена јаја* јесу јаја са оштећеном, али неразбијеном љуском и неоштећеном мембраном;

7) о*бјекат за сакупљање јаја* јесте сваки регистровани објекат за сакупљање јаја од произвођача ради испоруке објекту за паковање јаја, у складу са прописом којим се уређује хигијена хране животињског порекла, или продаје искључиво велетрговцима чији су објекти одобрени као објекти за паковање јаја, или прехрамбеној или непрехрамбеној индустрији;

8) *паковање јаја* јесте паковање јаја класе „А” или „В”, осим транспортних паковања и контејнера за индустријска јаја;

9) *приплодна јаја* су јаја која су намењена за лежење пилића;

10) *прехрамбена индустрија* јесте производња производа од јаја намењених за исхрану људи, осим масовних припрема оброка;

11) *препакивање јаја* јесте физички пренос јаја у друго паковање или поновно означавање паковања које садржи јаја;

12) *производна партија* (*серија, лот)* јесте група јаја, упакованих или неупакованих, из истог објекта за паковање јаја, која су прикупљена на једном одређеном месту у току једног производног периода, под идентичним условима и која морају бити означена истим роком трајања, датумом паковања и једнаким ознакама класирања у односу на квалитет и тежину;

13) *произвођачки код* јесте јединствени број који се разликује у зависности од места производње јаја, државе порекла јаја и броја објекта у коме се узгајају коке носиље;

14) *продаја неупакованих јаја* јесте продаја јаја на мало, односно непосредна продаја крајњем потрошачу јаја;

15) *разбијена јаја* јесу јаја са оштећеном љуском и мембраном, због којих може доћи до цурења њиховог садржаја.

Члан 4.

Јаја која се стављају у промет испуњавају опште и посебне услове у погледу безбедности хране у складу са прописима којима се уређује хигијена хране животињског порекла.

Јаја треба да буду чиста, сува и неизложена директно сунчевој светлости.

Јаја кока носиља не могу се мешати са јајима других врста птица.

Јаја оштећена и разбијена у објектима за паковање јаја могу се испоручити за прераду прехрамбеној индустрији, у складу са прописом којим се уређује хигијена хране животињског порекла.

Члан 5.

У односу на квалитет, јаја се класирају на:

1) јаја ,,А" класе (свежа јаја);

2) јаја ,,В" класе (намењена индустријској производњи).[1]

Члан 6.

Јаја ,,А" класе у тренутку паковања испуњавају најмање следеће услове:

1) љуска и покожица је нормалног облика, чиста и неоштећена;

2) ваздушна комора није виша од 6mm и непокретна је, док за јаја која носе ознаку ,,екстра" не може да прелази више од 4mm;

3) беланце је бистро, прозирно и компактно;

4) жуманце се при просветљавању јаја види као сена нејасних обриса и при наглом окретању јаја је непокретно или незнатно покретно и налази се у средини јаја;

5) заметак је неприметног развоја;

6) нема присуства страних материја и нема страног мириса.

Јаја ,,А" класе се не перу ни пре, ни после класирања, нити на било који начин чисте.

Јаја која су изложена поступку прања не означавају се као ,,А" класе.

[1] Ознака класе ,,А" и ,,В" исписује се латиничним писмом.

Јаја „А” класе се не излажу поступку конзервирања или хлађењу на температури нижој од +5°C.

Изузетно од става 4. овог члана јаја која су држана на температури нижој од +5°C током превоза краћег од 24 сата или у малопродајним објектима не дуже од 72 сата, неће се сматрати хлађеним.

Јаја која су изложена поступку хлађења не означавају се као „А” класа.

Јаја „А” класе која престану да испуњавају захтеве квалитета утврђене за ту класу, могу се директно доставити за индустријску прераду.

Члан 7.

Јаја „А” класе класирају се и у односу на тежину, осим ако се испоручују директно прехрамбеној или непрехрамбеној индустрији.

Јаја „А” класе се приликом стављања у промет с обзиром на тежину класирају у четири групе и означавају са:

1) „XL” – врло велика: тежине од 73g и већа;
2) „L” – велика: тежине од 63g до 73g;
3) „M” – средња: тежине од 53g до 63g;
4) „S” – мала: јаја тежине испод 53g.

Група јаја у односу на тежину и тежина означавају се на паковању јаја одговарајућим словима, речима или њиховом комбинацијом у складу са ставом 2. овог члана.

Даља подела у групе у односу на тежину, уз употребу различитих боја, симбола и трговачких ознака на паковању не може се вршити.

Ако се јаја „А” класе осим оних ознаке „екстра” различитих величина стављају заједно у исто паковање, укупна тежина јаја наводи се у грамима, уз речи: „јаја различитих величина”.

Када се јаја „А” класе достављају за индустријску прераду, ознаке за тежину на паковању нису обавезне.

Члан 8.

Јаја „Б” класе су јаја која не испуњавају захтеве квалитета утврђене за јаја „А” класе и достављају се само прехрамбеној или непрехрамбеној индустрији.

Члан 9.

Објекат за паковање јаја јесте објекат за сакупљање, класирање, означавање и паковање јаја на основу квалитета и тежине.

Објекат за паковање јаја одобрава се за обављање делатности сакупљања, класирања, означавања и паковања јаја, у складу са овим правилником и општим условима за хигијену хране који су прописани посебним прописом.

Члан 10.

Објекат за паковање јаја поред општих услова за хигијену хране који су прописани посебним прописом, испуњава и посебне услове за хигијену хране који се односе на техничку опремљеност за означавање јаја по квалитету и тежини, као и отискивање произвођачког кода ако има опрему за:

1) лампирање јаја, аутоматску или под непрестаним надзором, која омогућава проверу квалитета сваког појединачног јајета или другу одговарајућу опрему;

2) мерење висине ваздушне коморе у јајету;

3) класирање јаја по тежини;

4) мерење јаја (једну или више вага);

5) означавање јаја.

Члан 11.

Јаја се класирају, означавају и пакују у року од десет дана од дана ношења јаја.

Јаја намењена стављању у промет као јаја „А" класе са ознаком „екстра" класирају се, означавају и пакују у року од четири дана од дана ношења јаја.

Речи „екстра" или „екстра свеже" користе се као додатна ознака квалитета на паковањима која садрже јаја „А" класе, и као тако означена могу се наћи у малопродаји до деветог дана од дана ношења јаја.

Када се користе ознаке из става 3. овог члана, датум паковања и рок од девет дана од дана ношења јаја приказују се на паковању јаја на начин који је лако видљив и јасно читљив.

Члан 12.

Пре одвожења јаја из производне јединице свака пошиљка означава се следећим подацима:

1) назив, адреса и број производне јединице;

2) број јаја или њихова тежина;

3) датум ношења јаја;

4) датум отпреме.

Подаци из става 1. овог члана наводе се и на паковању јаја, са пратећом документацијом.

Ако се у објекат за паковање јаја достављају неупакована јаја са сопственог газдинства, смештеног на истој локацији, подаци из става 1. овог члана прикупљају се у објекту за паковање јаја.

Када се производне партије јаја, које су сакупљене у објекту за сакупљање јаја поделе и испоручују на више од једног оператера, пратећа документација замењује се одговарајућим етикетама транспортног контејнера, под условом да садржи податке наведене у ставу 1. овог члана.

Члан 13.

Ознаке отиснуте на јајима и стављене на паковање јаја треба да буду јасно видљиве и читљиве.

Боја која се користи за означавање јаја треба да испуњава захтеве посебног прописа којим се уређује употреба боја као прехрамбених адитива.

Члан 14.

Јаја „А" класе означавају се произвођачким кодом који се састоји од следећих ознака:

1) број који означава начин узгоја кока носиља у складу са чланом 20. став 3. овог правилника;

2) држава порекла (за Републику Србију – RS);

3) број објекта у коме се узгајају коке носиље.

Слова и бројеви од којих се састоји произвођачки код из става 1. овог члана су висине најмање 2mm и могу се исписивати у једном или више редова.

Ако се јаја продају неупакована, ознака произвођачког кода из става 1. овог члана, доступна је крајњем потрошачу јаја као обавештење које се налази на месту где су јаја изложена за продају.

Члан 15.

Паковање јаја ,,А" класе означава се следећим ознакама:

1) датум паковања;

2) класа јаја и тежинска група;

3) рок трајања;

4) трговачко име или ознака;

5) начин узгоја кока носиља;

6) информација за потрошача да се јаја морају држати на одговарајућој температури;

7) образложење произвођачког кода који се налази отиснут на јаје;

8) ветеринарски контролни број објекта за паковање јаја;

9) назив и адреса произвођача и/или објекта за паковање јаја или продавца;

10) број комада јаја;

11) начин храњења кока носиља;

12) други подаци од значаја за крајњег потрошача јаја.

Члан 16.

Јаја ,,В" класе, осим оштећених јаја, означавају се ознаком класе. На њих се могу ставити и остале ознаке из члана 14. овог правилника.

Ознака за јаја ,,В" класе је круг пречника најмање 12 mm у коме се налази слово Б, висине најмање 5 mm, исписано латиничним писмом или лако уочљиво обојено место пречника најмање 5 mm.

Ако се јаја достављају директно за индустријску прераду, на збирном паковању јаја јасно се назначава „за индустријску прераду", те се ознака из става 2. овог члана не мора отискивати на свако појединачно јаје.

Члан 17.

Рок трајања јаја не може бити дужи од 28 дана.

Јаја се испоручују крајњем потрошачу јаја најкасније 21 дан од дана ношења јаја, у складу са посебним прописом.

Рок трајања означава се речима ,,употребљиво до..." и датум.

Датум се наводи на следећи начин:

1) дан, изражен бројевима од 1 до 31;

2) месец, изражен бројевима од 1 до 12.

Члан 18.

Ознака датума паковања ставља се на паковање јаја предвиђено за продају и састоји се од речи: ,,датум паковања" и датум, иза којих се налази рок трајања у складу са чланом 17. став 4. овог правилника.

Члан 19.

Ознака датума ношења јаја у тренутку паковања ставља се на паковање јаја, као и на свако јаје у паковању.

Када се јаја достављају објекту за паковање јаја у контејнерима, сва јаја из истог контејнера која ће бити означена датумом ношења јаја, класирају се и пакују без прекида.

Датум ношења јаја се отискује на јаја за време поступка класирања или одмах после класирања.

Када се јаја не достављају објекту за паковање јаја у контејнерима и нису са сопственог газдинства које је смештено на истој локацији:

1) означавају се датумом ношења јаја на сам дан ношења, односно на први радни дан који следи, ако су снесена на нерадни дан, заједно са јајима која су снесена на тај дан;

2) класирају се и пакују у складу са ставом 2. овог члана.

Јаја из става 4. овог члана достављају се другим објектима за паковање јаја или прехрамбеној индустрији на дан ношења односно на први радни дан ако су снесена на нерадни дан.

Складиштење и паковање јаја осталих произвођача која се достављају у објекте за паковање јаја, а која неће бити означена датумом ношења, врше се засебно.

Члан 20.

Податак о начину узгоја кока носиља за јаја „А" класе налази се на самим јајима и на паковању јаја.

Податак о начину узгоја кока носиља који се налази на паковању јаја састоји се, у зависности од начина држања кока носиља, од речи и бројева:

1) „0 – јаја из органског узгоја";

2) „1 – јаја из слободног узгоја";

3) „2 – јаја из подног узгоја";

4) „3 – јаја из кавезног (батеријског) узгоја".

Податак о начину узгоја кока носиља који се налази на самим јајима састоји се у зависности од начина држања кока носиља, од бројева:

1) „0" за јаја из органског узгоја;

2) „1" за јаја из слободног узгоја;

3) „2" за јаја подног узгоја;

4) „3" за јаја из кавезног (батеријског) узгоја.

Податак о начину узгоја кока носиља за јаја „В" класе није обавезно навести на самим јајима и паковању јаја.

Члан 21.

Паковања јаја могу да садрже ознаку начина храњења кока носиља ако су:

1) житарице као састојак хране за животиње обухваћане у најмање 60% укупне тежине смеше хране за животиње и при том не садрже више од 15% нуспроизвода индустрије житарица;

2) појединачни садржај житарица чини најмање 30% смеше хране за животиње, односно ако се смеша хране за животиње састоји од више врста житарица, свака мора имати најмање удео у смеши од 5%.

Члан 22.

Паковање јаја ,,А" класе има ознаку државе порекла јаја или натпис са речима ,,порекло јаја: погледати ознаку на јајима".

Члан 23.

Паковање јаја која се увозе треба да има видљиво и читљиво означене следеће податке:

1) државу порекла;
2) назив увозника;
3) назив дистрибутера;
4) назив произвођача, односно објекта за паковање јаја;
5) класу јаја и тежинску групу;
6) датум паковања;
7) назив и адресу пошиљаоца ако се ради о великом паковању.

Јаја из увоза треба да имају ознаку произвођачког кода.

Члан 24.

Неупакована јаја за непосредну продају крајњем потрошачу јаја на месту продаје садрже следеће податке:

1) класу јаја и тежинску групу;
2) рок трајања;
3) начин узгоја кока носиља;
4) образложење произвођачког кода који се налази отиснут на јаје.

Члан 25.

Паковање за јаја треба да буде отпорно на ударце, суво, чисто и у добром стању, као и израђено од материјала који штити јаја од страних мириса и ризика од квара.

Члан 26.

Паковање јаја ,,А" класе може се препаковати само у објектима за паковање јаја.

Паковање из става 1. овог члана садржи само јаја исте производне партије.

Члан 27.

Индустријска јаја се испоручују у контејнерима за паковање, означеним траком или налепницом црвене боје.

На тракама или налепницама из става 1. овог члана у видљивом и читљивом облику наводе се следећи подаци:

1) назив и адреса оператера који отпрема јаја;
2) назив и адреса оператера коме се јаја допремају;
3) ознака ,,индустријска јаја" која се исписује црним штампаним словима висине 2 cm;
4) ознака ,,није за исхрану људи" која се исписује црним словима висине најмање 0,8 cm.

Члан 28.

Траке или налепнице за паковања јаја ,,А" класе су беле боје, а ознаке са подацима су отиснуте црном бојом.

Члан 29.

Траке или налепнице за јаја намењена за прехрамбену индустрију су жуте боје ако су паковања јаја:

1) намењена преради у прехрамбеној индустрији;

2) била ,,А" класе па престала испуњавати својства те класе, а нису била поновно разврставана;

3) ,,Б" класе.

На тракама или налепницама из става 1. овог члана у видљивом и читљивом облику црним словима наводе се следећи подаци:

1) назив и адреса оператера који дистрибуира јаја;

2) број или нето тежина упакованих јаја;

3) ознака ,,јаја за прехрамбену индустрију" исписана црним словима висине 2cm.

Трака или налепница из става 1. овог члана може се употребити само једном.

Члан 30.

Јаја која су прошла поступак поновљеног класирања могу се ставити у промет у истим паковањима у којима су била и пре поновног класирања.

Ако су та јаја поново пакована, свако паковање садржи само јаја из једне производне партије.

Члан 31.

У објектима за држање и узгој кока носиља, објектима за сакупљање јаја, објектима за паковање јаја, као и у промету на велико воде се подаци ради означавања јаја и паковања јаја, а у циљу обезбеђења следљивости јаја, у складу са законом којим се уређује безбедност хране.

Члан 32.

У објекту за држање и узгој кока носиља воде се подаци о начину узгоја кока носиља и начину храњења кока носиља, у складу са посебним прописом, ако јаја ,,А" класе и њихова паковања носе ту ознаку.

Подаци о начину узгоја кока носиља су:

1) датум усељења кока носиља у објекат, њихова старост и број кока носиља;

2) број излучених кока носиља из даљег узгоја и производње;

3) дневна производња јаја;

4) број и/или тежина јаја дневно отпремљених или продатих уз назив и адресу објекта за паковање јаја или купца.

Подаци о начину храњења кока носиља су:

1) количина и врста набављене и припремљене хране;

2) датум испоруке хране;

3) назив произвођача или добављача хране;

4) број и старост кока носиља и број произведених и испоручених јаја;

5) датум отпреме јаја;

6) назив и адреса купца (објекта за паковање јаја).

Податак о датуму ношења јаја наводи се одвојено у односу на остале податке из става 1. овог члана.

Подаци из ст. 2. и 3. овог члана воде се посебно по објектима.

Члан 33.

У објекту за сакупљање јаја посебно се воде подаци о начину узгоја кока носиља и по данима, и то о:

1) количини сакупљених јаја, разврстаних по произвођачима, са називом, адресом и произвођачким кодом, као и датумом или периодом ношења јаја;

2) количини јаја испоручених одређеном објекту за паковање јаја, разврстаних по произвођачима, са називом, адресом и произвођачким кодом, као и датумом или периодом ношења јаја.

Уместо података о продаји и испоруци јаја, објекат за сакупљање јаја може имати рачуне и отпремнице.

Члан 34.

У објекту за паковање јаја воде се посебно подаци о начину узгоја кока носиља и по данима, и то о:

1) количини некласираних јаја коју приме, разврстаних по произвођачима, са називом, адресом и произвођачким кодом, као и датумом или периодом ношења јаја;

2) количини јаја класираних по квалитету и тежини, после класирања јаја;

3) количини класираних јаја примљених из других објеката за паковање јаја, укључујући и ознаке објеката за паковање јаја, као и датум рока трајања јаја;

4) количини некласираних јаја достављених другим објектима за паковање јаја, укључујући и ознаке тих објеката за паковање јаја, као и датум или период ношења јаја;

5) броју и/или тежини испоручених јаја различитог квалитета и тежине, датуму паковања у случају јаја ,,B" класе односно року трајања јаја ,,A" класе, као и називу и адреси купаца.

Објекат за паковање јаја води податке о залихама јаја недељно.

Ако јаја ,,A" класе и њихова паковања имају ознаку начина храњења кока носиља и датум ношења јаја, објекат за паковање води и те податке.

Уместо података о продаји и испоруци јаја објекат за паковање јаја може имати рачуне и отпремнице.

Члан 35.

У промету на велико јајима воде се подаци о набавци, продаји и залихама јаја, и то:

1) датуму и количини набавке и продаје јаја;

2) називу и адреси добављача/продаваца.

У промету на велико јајима подаци о залихама јаја воде се недељно.

Уместо података о набавци и продаји јаја у промету на велико могу се имати рачуни и отпремнице.

Произвођач и добављач хране за коке носиље воде податке о њиховим испорукама произвођачима јаја.

Члан 36.

Подаци из чл. 32-35. овог правилника чувају се најмање 12 месеци од датума производње јаја односно хране за исхрану кока носиља.

Члан 37.

За производну партију јаја „А" класе у објекту за паковање јаја приликом отпреме може бити највише 5% јаја с недостацима квалитета, а у промету највише 7% јаја с недостацима квалитета.

За јаја са ознаком „екстра" није допуштено одступање у висини ваздушне коморе ни у тренутку паковања, ни у тренутку увоза.

Члан 38.

За производну партију јаја „А" класе, одступање у односу на тежину по јајету може бити до 10% јаја из тежинске групе која се граничи са означеном тежинском групом на паковању, али не више од 5% јаја следеће ниже тежинске групе.

Код провере производне партије и паковања допуштено је одступање од 20% јаја с нечитким ознакама.

Члан 39.

Субјекти у пословању храном који се баве производњом, сакупљањем, класирањем и паковањем јаја ускладиће своје пословање са одредбама овог правилника најкасније до 1. јула 2019. године.

Члан 40.

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе одредбе Правилника о квалитету јаја и производа од јаја („Службени лист СФРЈ", број 55/89 и „Службени лист СЦГ", бр. 56/03 - др. правилник и 4/04 - др. правилник), у делу који се односи на јаја.

Члан 41.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије".

Број: 110-00-00195/2018-09
У Београду, 29. јануара 2019. године

МИНИСТАР

Бранислав Недимовић

4827018.0142.42/1